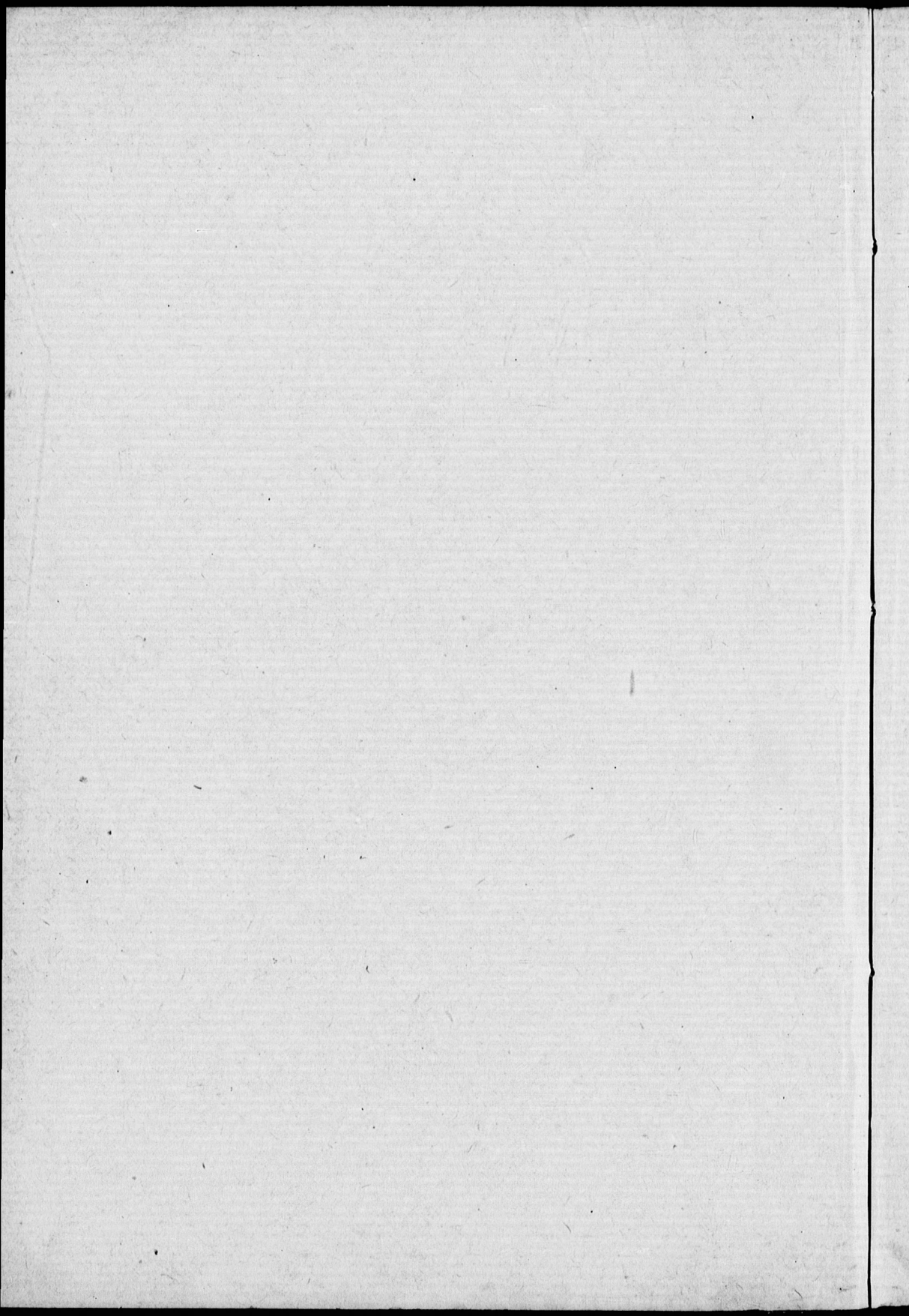

Vak 123

196

209

171V. 123 -

196

VERSLAG

VAN HET

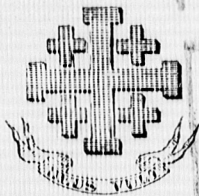
GENERAAL KOMMISSARIAAT

VAN HET H. LAND,

• voor België, Holland en Pruisen.

GENT,

Violetten-Lei, 4.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT
GENL. THOMASZON

GENT,

J. B. D. HEMELSOET, BOEK- EN STEENDRUKKER,

BIJ DE HOOFDKERK.

1869.

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

2203 1979

Vol. 123
196

VERSLAG

VAN HET

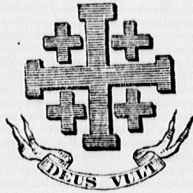
GENERAAL KOMMISSARIAAT

VAN HET H. LAND,

voor België, Holland en Luissen.

GENT,

Violetten-Lei, 4.

GENT,

J. B. D. HEMELSOET, BOEK- EN STEENDRUKKER,

BIJ DE HOOFDKERK.

1869.

AAN DE
HOOGGERWAARDE EN DOORLUCHTIGE
AARTSBISSCHOPPEN EN BISSCHOPPEN
van België en Nedexland;

Aan de godvruchtige Pelgrims naar het H. Land,

AAN ALLEW ELDOENERS DER HEILIGE PLAATSEN

*Hun onderdanige en gehoorzame Dienaar de
Kommissaris-Generaal van het H. Land.*

Wij beginnen dit Verslag, gelijk de vorige, met Gods liefderijke Voorzienigheid te danken, dat zij ons vergund heeft, ondanks eene steeds wankelende gezondheid, ten vierden male; eene bedevaart naar Jerusalem te mogen afleggen.

Dit maal had ik voor reismakker den Eerwaarden Pater VAN DER MAZEN, oud-Provinciaal der Nederlandsche Minderbroeders-Franciskanen, en het was mij hoogst aangenaam dat deze voor

treffelijke Pater, in mijn gezelschap zijne zoo lang gewenschte reize wilde ondernemen.

Den 1^e October reden wij van Gent naar Parys, waar wij bij onze broeders afstapten. Aldaar vernamen wij met genoegen dat onze H. E. Pater Generaal ons een nieuwen reisgezel had toegevoegd: de Eerw. Pater RICHARDUS, Overste van ons Kommissariaatshuis van het H. Land in Parys was gelast insgelijks het bedrag der in Frankryk gegaarde aalmoezen in persoon naar Jerusalem te brengen.

Den 4 October vierden wij met onze medebroeders in Frankryks hoofdstad het feest van onzen H. Stichter Franciscus van Assisi; en wij smeekten onzen H. Vader van ons den zegen des Heeren en eene gelukkige en voorspoedige reis van den Hemel te verwerven.

Wij meenden den 9 October te Marseille te kunnen inschepen; want reeds hadden wij van het Fransche Bestuur eene plaats *gratis* op de pakboot van den Staat bekomen; doch wij vernamen dat er op de vaartuigen die den 9 en den 19 van wal staken volstrekt geen plaats meer was, zoo dat wij genoodzaakt waren tot den 29 te wachten. Dit moest op den weg naar Calvarië onze laatste wederwaardigheid niet wezen.

Wij benuttigden dit gedwongen oponthoud, en zochten eene vertroosting in eene bedevaart naar *Notre-Dame de la Garde*, aldaar ons aan de machtige bescherming der *Zee-Sterre*, beve-

lende en biddende voor onze goede weldoeners.

Den 29 gingen wij onder zeil; de prachtige boot *le Nil*, lichtte ten 5 ure 's avonds het anker, en zoo verlieten wij met het heerlijkste weder de haven. Terwijl het strand met rassen spoed in de golven scheen weg te zinken, groetten wij nog eenmaal de Allerheiligste Maagd welke men in gansch Palestina sedert eeuwen als de beschermster der scheepvaarders met deze woorden aanroept :

Advocata navigantium, ora pro nobis !

En waarlijk wij hadden deze bescherming wel noodig. Den 1 November ten 7 ure 's morgens overviel ons een hevige storm; hemelhooge baren braken op het vaartuig los, vulden het met water, en bluschten de stoommachien. De razende storm, de wanhopige kreten onzer reisgenoten, alles kondigde ons aan, dat wij aldra den dood in den schoot der golven zouden vinden. Elk onzer beval zijne ziel aan God en wij lazen te samen de Litanie van alle Heiligen, wier feestdag juist was aangebroken.

Ons gebed werd verhoord; indien de baren een tweede maal op het dek waren nedergeval- len, zou het, naar het zeggen van den Kapitein, met het schip gedaan zijn geweest; dit onheil werd ons gespaard. Na nog drie dagen tusschen- deks te hebben moeten doorbrengen, en op eene

steeds holle zee geweldige schokken te hebben doorgestaan, bereikten wij eindelijk de haven van Alexandria, waar ons eerste werk was God te bedanken, die ons van een zoo dreigend gevaar verlost en ons veilig aan land gebracht had.

Nauwelijks had ons schip het anker geworpen, of wij zagen een bootje op ons komen aanroeien, het was de Eerw. Pater PLACIDUS VENDRICKX, onze waarde belgische medebroeder, die ons den welkomsgroet kwam aanbieden. In het jaar 1867 verliet deze Pater ons Klooster van Gent als Missionnaris, om tevens ook bij zijne Hoogw. Mgr. CIURCIA, Minderbroeder-Aartsbisschop, Apostolischen Vikaris en Afgevaardigde voor Egypte en Arabië, den post van Sekretaris te gaan waarnemen.

Bij dezen waardigen Prelaat genoten wij die zorgen welke wij, na drie dagen angsten en vermoeienissen, niet konden ontbereren; en de liefdevolle, vaderlijke bezorgdheid van onzen doorluchtigen gastheer deden ons al spoedig het doorgestane leed vergeten, zoo dat wij aldra onze reis konden voortzetten.

Den 7 November, 's avonds, gingen wij weer te scheep op de *Tanaïs*, en landden den 9, om 8 ure 's morgens te Jaffa, de eerste stad waar men in Palestina aankomt.

Na in het gasthof onzer broeders een weinig gerust te hebben, stegen wij te paard en reden

den weg op die door *Ramleh* naar *Jerusalem* leidt.

Onze beminde broeder **LIEVEN** was ons te gemoet gekomen om ons tot gids te verstrekken, en onder zijn geleide bereikten wij *Lydda*, waar eenmaal de H. Apostel den lammen Eneas genas (1).

Te *Lydda* werd S. Georgius geboren, die in 304 onder Diokletiaan, te Nikomedie den marteldood onderging. Zijne gebeenten werden naar zijne vaderstad vervoerd, waar hem door Keizer Justiniaan eene schoone kerk werd toegewijd. Deze kerk, waar de relikwieën des Martelaars vereerd werden, had in de vroegste Christeneeuwen een bisschopszetel. Later werd zij door de Muzelmannen verwoest, door de Kruisvaarders weër opgebouwd, maar weinigen tijd daarna door Saladyn, ten gronde toe geslecht. Al wat er nog van overblijft bestaat in eenige puinen van de muren, en in een der kruisgewelven; het overige is vervangen door eene moskee en een *minaret*.

Iets meer dan een half uur verder bevonden wij ons te *Ramleh*, geboorteplaats van Joseph van Arimathia en van Nikodemus, welke beide het lijk van Onzen Heer Jesus Christus begroeven. Aldaar verbleven wij dien nacht, om des anderen daags het laatste gedeelte onzer reis wat ons nog van Jerusalem scheidde, af te leggen.

(1) Hand. der Apost. ix.

Bij het uitrijden van *Ramleh* bevindt men zich nog in de heerlijke en vruchtbare vlakte van *Saron*, op wier zoom men een heuvel aantreft, *Latroun* genoemd en bewoond door eenige arme *Fellahs* (landbouwers). Aldaar plaatst de overlevering de woonstede van den Egyptenaar Disma, bijgenaamd den Goeden Moordenaar, die zich op het kruis bekeerde (1). In vroegere eeuwen stond daar eene kerk (2); een kasteel, dat een wezenlijk rooversnest was en door Ibrahim-Pacha geslecht werd. Van de kerk is er geen spoor meer overig.

Zoodra men *Latroun* voorbij is, beklimt men de gebergten van Judea; en hoe moeielijk de weg in de bergengten en tusschen de rotsen ook zijn moge, zoo vindt men toch eene krachtige bemoediging in het aandenken van zoo vele bijbelsche geschiedenissen, en gedenkwaardige feiten aldaar voorgevallen.

Na een tocht van zes uren bereikten wij op den middag het oude *Baala* of *Cariathiarim* van Juda's stam. Thans heet deze plaats *Abou-Gosch*, naar een beruchten roover van dien naam, welke jaren lang, spottende met de bedreigingen der Europeesche vorsten, de schrik der reizigers en pelgrims was. In 1830 werd hij door Mehemet-Ali van kant geholpen, en met hem verdween dan ook de vrees van vermoord te worden.

(1) Luc, xxv. — (2) *Quaresmius*, II. 5.

Wij hielden ons eenige oogenblikken te dier plaatse op, en blikten treurig op de puinhoopen van een Franciskaner-klooster, welks bewoners in de 17^e eeuw door de Arabieren vermoord werden. De kerk welke men meent door Gwij van Lusignan gesticht te zijn is nog in wezen; zij was zeer vervallen en werd bij verloop van tijd in eene moskee veranderd; thans dient ze voor stal.

Onzen weg vervolgende traden wij, na verloop van een uur, in het *Terpentijn dal*, waar eenmaal de jonge David den zege over Goliath behaalde (1). Vóór ons, aan de overzijde der beek, hadden wij lage, verbrokkelde rotsen wier scherpe kanten vreemde bochten en fantastieke kronkelingen vormen, waar eenige wilde vijgeboomen hun donker loof spreiden en zich hier en daar groepen van moerbeziënboomen, maar vooral van terebinthussen vertoonen. Naar den kant van het oosten was eenmaal de kleine legerplaats van Gods volk: naar het westen heen lagen de talrijke benden der Philistijnen. Uit deze verdroogde beek was het dat David de vijf keisteenen raapte waarmede hij Goliath ging bestrijden.

Toen wij de vallei verlieten waren wij afgemat van vermoeienis; maar Jerusalem lag vóór ons: daar over gindschen heuvel, den laatsten dien wij nog te beklimmen hebben, ligt de stad waar de Verlosser voor ons leed en stierf.

(1) I Kon. xxi.

De eerste heilige plaats welke wij naar den kant van het oosten ontdekten, was de berg der Hemelvaart of de Olijfberg : Welke verrukking bezielt niet den pelgrim wanneer hij met den profeet en koning mag uitroepen : *Ik verheug mij om hetgeen mij gezegd wordt, wij zullen het huis des Heeren binnentreden* (1). Maar ook wat treurig gevoel bekruipt niet zijn hart als hij aan al dat lijden denkt wat de God-Mensch in deze heiligschenende stad verduurd heeft !... Dan roept hij van uit het diepste zijns harten de verblinde kinderen Israël's toe : *Jerusalem, Jerusalem convertere ad Dominum Deum tuum!* Jerusalem, Jerusalem, keer weder tot den Heer uwen God !

In deze gemengde stemming van droefheid en vreugde traden wij het klooster *St-Salvator* binnen, waar de Hoogw. Pater Custos en de andere Paters ons verwelkomden en ververschingen aanboden. Daarna begaven wij ons ter rust.

Den volgenden morgen lazen wij de H. Mis om God te bedanken voor al zijne weldaden, en voor de bescherming welke Hij ons zoo genadig verleend had. Toen overhandigden wij aan de Oversten de opbrengst van onze kollekte, eene som bedragende *vijf en veertig duizend franken* (45,000 fr.), waarvan ons kwittantie gegeven werd.

(1) Ps. cxxi.

(2) Het vorige jaar werden wij gedurende de vasten naar Rome geroepen. Dit belette ons het gewoonlijk Verslag uit te geven. De kollekte voor het jaar 1867 werd naar Jerusalem gebracht door den Eerw. Pater EMMANUEL, en bedroeg de som van 50,400 franken.

Hoe troostvol echter de uitkomst , hoe rijk het bedrag onzer inzamelingen ook zijn mogen, zoo moeten wij toch met diepe droefheid bemerken hoe gering de middelen der Katholieken zijn in vergelijking van die waarvan de Schismatieken , ten gevolge van de vrijwillige giften hunner geloofsgenooten beschikken.

De Grieken en de over al de provinciën van het Ottomaansche rijk verspreide Armenianen voorbijgaande : en tevens om zeker te zijn van ons aan geene overdrevene vergrooting schuldig te maken, zullen wij letterlijk eene treffende getuigenis ontleenen aan de *Moniteur Universel* van 15 Februari 1863, algemeen staatsblad van het Fransche Keizerrijk. Deze getuigenis kunnen wij door eigene waarnemingen bevestigen, niet zoo zeer wat de verbazende begrooting der uitgegevene gelden betreft ; dan wel wat de groote uitgestrektheid, en rijkdom, der door de Russen opgerichte gebouwen aanbelangt.

« De *Illustrite Zeitung*, zegt het Staatsblad,
 » geeft ons eenige berichten wegens de te Jeru-
 » salem aangelegde gestichten ten behoeve van
 » de pelgrims van den Grieks-Russischen eer-
 » dienst. Het voornaamste gebouw is de kerk
 » welke men hoopt in de lente des volgenden
 » jaars te kunnen openen ; men zou ze plechtig
 » inwijden , en zelfs wordt er gezegd dat de
 » Keizerin van Rusland de plechtigheid zal bij-
 » wonen.

» De overige, deze kerk omsluitende gestich-
» ten, welke echter nog niet voltrokken zijn,
» bestaan vooreerst in eene woning voor gansch
» het persooeneel der zending, voor den Bisschop
» en zijne geestelijkheid; voorts gasthoven voor
» de pelgrims, een afzonderlijk voor de man-
» nen, een voor de vrouwen; een hospitaal met
» aanpalende woning voor den geneesheer; ein-
» delijk magazijnen en kantooen. De voorge-
» stelde gebouwen ten verblijve van de lieden
» van hooger stand, zullen tot nader order
» achterwege blijven, wijl men hun een geruim
» deel heeft afgezonderd in het eerst vermelde
» gebouw. Al deze gebouwen zijn voorzien van
» fonteinen, vijvers, en aangename bloemperken.

» Het plan dezer stichting werd eerst ontwor-
» pen door eene Russische dame, schrijfster van
» een werk getiteld: *De Russische pelgrims in*
» *Jerusalem*, door M^w BAGRÉEF SPERANSKI. In 1858
» gaf het Goevernement volmacht om eene in-
» teekeninglijst te laten rondgaan tot eene in-
» richting van weldadigheid ten behoeve der
» Russische pelgrims in Palestina. De eerste in-
» teekenaar stortte niet minder dan 30,000 roe-
» bels (1). Weldra had men anderhalf millioen
» roebels bij een. Den 12 Mei 1859 kwam, gelijk
» men weet, hertog Konstantijn met eenige per-

(1) De zilveren roebel geldt 4 franken.

» soonen zijner familie naar Jerusalem, om den
» eersten steen der nieuwe kerk te plaatsen.

» Sedert ging de opbouw, onder toezicht van
» een duitschen bouwmeester, M. EPPINGER, spoedig
» vooruit. Dagelijks waren er duizend mannen
» aan het werk, en soms besteedde men, op
» betaaldagen 200,000 piasters (*). Deze onderneming
» heeft alreeds 30 millioen piasters gekost, en men rekent
» dat er nog wel 20 millioen aan zullen blijven eer alles
» voltrokken is (**).

» De gestichten waarvan wij handelen, liggen
» niet binnen de stadsmuren, waar men zich aan
» hoegenaamd geenen prijs, de noodige plaats
» had kunnen aanschaffen. Zij liggen buiten de
» muren, bij de poort van Jaffa, en men kan
» zeggen dat ze de kern eener nieuwe stad vormen.
» Reeds ziet men huizen van bijzondere
» personen zich bij het Russische gebouw aansluiten,
» onder anderen het verblijf der Pruisische
» diakonessen.»

Deze kostbare gebouwen vergeleken met de nederigheid der Heiligdommen en de armoede der Katholieken te Jerusalem, zijn voorzeker geschikt om ons eene gegronde vrees voor de toekomst in te boezemen. De levendigste droefheid

(*) De piaster bedraagt 25 centiem.

(**) Al de voormelde gebouwen zijn thans voltrokken.

bemeestert ons hart, wanneer wij de Heilige-Stad binnentredende, die ontzettende massa gestichten van het Schismatieke Rusland ontdekken. Door ligging en bestemming schijnen die geduchte bouwmassen Jerusalems recht op onafhankelijkheid te bedreigen; een recht wat wij zouden willen algemeen erkend zien tot glorie van het Katholicismus, en de aldaar steeds toenemende Russische macht schijnt het tijdstip te verhaasten waarop wij de Russische adelaren de muren der Heilige-Stad zullen zien bedreigen, en alle Heilige Plaatsen onder Schismatieke dienstbaarheid brengen!

Verscheidene dagen bleven wij te Jerusalem onder den indruk van deze bedreovende gedachten. Het hart verscheurd door de treurigste vooruitzichten, zagen wij van den eenen kant de waarheid en de dwaling gezamenlijk hare hulde aan het H. Graf betoonen; terwijl wij aan den anderen kant de dringende noodzakelijkheid begrepen van ten spoedigste eene soort van nieuwe maar vreedzame kruisvaart te weeg te brengen ten einde de Katholieke belangen aan de overmacht der Schismatieke overweldiging te onttrekken.

Maar hoe zullen wij het streven te keer gaan van onvermoeide sektarissen welke door eene soort van wettelijkheid hunne poogingen steeds weten als het ware, te heiligen!

Zullen wij die oude aan het H. Land zoo ver-

kleefde militaire ordensverenigingen doen herleven, de zaak weer vertrouwen aan een *Hugo de Payen* en *Godfried van S. Adhemar*, stichters der Tempelridders, of aan een *Gerard Tunc*, grondvester der Sint-Jansridders? Zullen wij in ons inzicht gelukken door, op het spoor der Schismatieken, de Katholieke bedevaarten te begunstigen en te vermenigvuldigen? Zal het zijn door, tot ons behoef, in Palestina, landbouw, nijverheid en koophandel aan te leggen en op eene groote schaal uittebreiden? De landbouw door het benuttigen der schatten besloten in de weelderige vlakte van Saron en in de prachtige tuinen van Jaffa? De nijverheid door de rijke aderen van Juda's gebergten te openen? Den koophandel door het uitvoeren van *Asphalt* of jodenlijm, wat de doode zee zoo rijkelijk oplevert? Wij mogen niet met gevouwen armen het onheil blijven beschouwen en aan God alleen de zaak overlaten; wij moeten zelve ook handelen; de getrouwe kinderen der Kerk om derzelve bron scharen; verdedigers aan het H. Graf bezorgen.

Maar wat hinderpalen van alle slach! Dan zelfs wanneer Europa van allen kant aan dezen oproep edelmoedig zou beantwoorden, en al die hulpbronnen zelfs aangemerkt welke de Voorzienigheid voor ons openhoudt, dan nog zouden wij met de grootste omzichtigheid moeten te werk gaan, om de gevaren welke uit de manier van

al die middelen aan te wenden zouden kunnen ontstaan. Hoe vele, zelfs den godsdienstige oogmerken en bestanddeelen geheiligde ondernemingen, heeft men niettemin zien mislukken! Hoe vaak heeft men niet de noodlottige gevolgen te betreuren welke zelfs in het H. Land de kwade voorbeelden van Europeesche toeristen stichten, welke door hun schandelijk gedrag, het pelgrimskleed bezoedelen, en den geheiligden grond dien zij zoo onwaardig betreden, ontwijden!

Hierom ook stellen wij alle onzekere plannen ter zijde, en bepalen ons met aan de Belgische en Nederlandsche Katholieken, eene bladzijde ter lezing open te leggen, die ons op het levendigste getroffen heeft. Zoo doende meenen wij, althans op eene zijdelingsche manier, hunnen ijver ten gunste der H. Plaatsen in te roepen.

ISABELLA, VROUW VAN PHILIPS DEN GOEDE, hertog van Bourgonje en graaf van Vlaanderen, schreef eens een brief (1544) aan de Christen Vorsten wier onverschilligheid in den val van het voornaamste bolwerk der Christenheid de in-neming van Konstantinopel door de Turken ten gevolge gehad had.

Het handschrift van dezen brief, van Brugge gedagteekend, wordt thans nog in het archief dezer stad bewaard. De brief luidde als volgt:

« PRINS, sieraad der Christenheid, Katholiek
» Heer door de genade Gods,
» De stem eener prinses, in de aan haar geslacht

» eigen zwakheid opgevoed , heeft geenszins die
» mannelijke welsprekendheid bekwaam om aan
» Christen Vorsten de noodzakelijkheid te betoo-
» nen zich aan een dienst te wijden , waar hunne
» eer en het handhaven hunner hooge waardig-
» heid van afhangen.

» De zaak die ik wil bepleiten is de zaak van
» God ; zij spreekt zelve tot het hart der ware Chris-
» tenen , eerste en eenige waarborg van ons heil.

» De barbaren van Azië , volgelingen van den
» Koran , hebben stormenderhand de hoofdstad
» van het Oosten ingenomen : hunne verwoesting-
» gen strekken den godsdienst tot schande , en
» hunne bannieren wapperen op de muren van
» het oude Byzantium , geleverd met het bloed
» van duizende christen slachtoffers. Die stad
» door Konstantijn op het heidendom veroverd ,
» is thans de prooi van Mahomets aanhangelin-
» gen , welke den sabel in de vuist de nog overige
» Grieksche staten bedreigen. Dat schoone vader-
» land der kunsten en wetenschappen is op het
» punt van onder de woede der Turken en de
» leer van den Koran te bezwijken , door gods-
» dienst en zeden te zien uitteroeien. De zetel der
» letteren Athene en Theben , zijn thans niets
» meer dan eene treurige herinnering ; het vader-
» land van Miltiades , van Aristides , van Themis-
» tocles gaat door gansche horden barbaren en
» ongeloofigen als overstroemd worden.

» Deze zaak is niet slechts die der Grieken ;

» het is de zaak der geheele Christenheid ; het
» menschdom smeekt onze hulp af, en God die
» eens op de wereld kwam om ons te verlos-
» sen , eischt onze dapperheid en moed tegen de
» vijanden van zijn Evangelie.

» Had ik de welsprekendheid van S. Paulus,
» de sterkte van ziel in 't lijden, van de H. Catha-
» rina, en het gezag der Christene Koningen om
» te wreken en te straffen, dan ware ik de eer-
» ste om de halve-maan door het H. Kruis van
» Christus te doen vervangen ; maar eene vrouw
» is te zwak om anders dan met godvrucht en
» zachtmoedigheid te werk te gaan ; zij moet zich
» bepalen tot het verlangen van den christen hel-
» denmoed tegen de barbaarsheid van de kin-
» deren van den Koran zien te velde te trek-
» ken, en te bewonderen hoe de vorsten zich aan
» elkander sluitende een ondoordringbaren muur
» vormen om het land der letteren en kunsten
» voor Mahomets leer te beschutten.

» Gebeurde het, dat er onder zoo vele koningen
» en edele ridders niet een gevonden werd die het
» eerst tegen den vijand op durfde treden, dan zou
» ik, ofschoon eene vrouw , hun ten spijt, bereid
» zijn, hun voor den dienst van God en godsdienst
» den weg der glorie te banen, hopende door mijn
» voorbeeld diegenen beschaamd te maken die den
» moed niet hebben haar na te volgen welke de eer
» heeft uwe Hoogheid te groeten. »

ISABELLA ,

*Infante van Portugal , Hertogin van
Bourgonje en Gravin van Vlaanderen.*

Thans zijn de tijden gansch anders. Het zijn de Muzelmannen niet meer die het Katholiek geloof het meest in gevaar brengen, veeleer wordt dit meer en meer door hunne wreede vervolgingen en moorden, versterkt en uitgebreid. Wij hebben thans met een gevaarlijker vijand te kampen; te Jerusalem vooral heeft sedert eenige jaren de heillooze scheuring haar vaandel geplant.

Verre van ons op het politiek gebied te willen wagen, trachten wij enkel den zoo hachelijken en voor de toekomst zoo dringenden toestand van zaken te verbeteren door een vreedzaam onderzoek naar de beste wijze van de Schismatieke Grieken tot den schoot der Katholieke Kerk terug te brengen. Dit is de hoofdzaak, en het voorwerp der onafgebroken zorgen der Roomsche Pauzen, vaak mochten zij zich met den besten uitslag hunner pogingen vleien, en waren op het punt hunne bemoeingen te zien gelukken, waarin zij door de bekwaamste en ijverigste mannen bijgestaan werden. Onnoodig is het te zeggen, dat in die schaar van onvermoeide arbeiders, de zonen van S. Franciscus van Assisi gewis den laatsten rang niet bekleedden.

De geschiedenis bewaart het verhaal der pogingen van die Franciskanen die zich in onderscheiden eeuwen aan het werk der vereeniging van Grieken en Latijnen toegewijd hebben. Zoo bewaart zij het aandenken van die vijf Minderbroeders die in 1232 als Missionnarissen naar het

Oosten gezonden werden en die te Nicea stil bleven om te beproeven of het hun niet gelukken zou den Schismatieken Patriark der Grieken GERMANUS en Keizer JOAN DUCAS VATACIUS met de H. Kerk te verzoenen. Door de Muzelmannen gevangen en in den kerker gezet, werden zij door dan Patriark GERMANUS zelven vrijgekocht, en deze werd door hunne redevoeringen zoo getroffen, dat hij zich inderdaad met de Roomsche Kerk verzoende, en aan Paus Gregorius IX een brief schreef welken Wadding ons in zijne Jaarboeken bewaard heeft. Daar zijn nog andere mannen waarop wij met recht fier kunnen zijn. Het zij genoeg nog de volgende namen neêr te schrijven : Benedictus van Arezzo, Rodulphus, Hayno, Laurentius, Johannes de Burralli van Parma, Gerardus Bocabadati van Modena, Simon van Auvergne, Eustachius van Arras, Hieronymus van Ascoli, enz.

Wij bepalen ons bij de bovenstaande namen ; de lijst zou anders te lang worden. Alleen spijt het ons dat het bestek van ons Verslag ons niet toelaat bij elk dier namen een kort levensbericht te voegen, zoodat men te beter kon zien wat aan elk hunner toekomt in de algemeene som der pogingen om het Grieksche Oosten met de Moeder Kerk te vereenigen.

Om dezelfde reden kunnen wij de geschiedenis van dat groote bevredigingsplan in al derzelver bijzonderheden niet nagaan, maar toch zijn wij

zoo gelukkig openlijk te kunnen verklaren, dat dit werk een nieuwen aandrift bekomen heeft, en, naar wij denken, de vaste hoop mag koesteren van eindelijk, tot troost van alle ware dienaren Gods, in de aanstaande *Algemeene Kerkvergadering* de zege te behalen.

Het verheven besluit dit vraagstuk eindelijk af te handelen is een doorslaand bewijs van het toevorzicht en de hooge wijsheid der Kerk. Een onbetwistbaar feit is het, dat thans het Oosten eene grondige en zelf in het oog loopende omwenteling doorworstelt. Het Mahometismus valt in duigen; het Christendom daarentegen, komt op, breidt zich uit, krijgt een nieuw leven; maar ongelukkig tracht de scheuring dit vernieuwde leven te haren voordeele te benuttigen. Alleen in de stad Jerusalem heb ik van jaar tot jaar de grondigste wijzigingen in de gemoederen kunnen bespeuren. De grijsaards zelve bekennen dat er een volslagen omkeer heeft plaats gegrepen in de algemeene, openbare denkwijze en in de maatschappelijke betrekkingen. Maar wanneer men nauwkeurig de betrekkelijke hoeveelheid van de bijdragen der onderscheidene gezindheden tot die omwenteling opneemt, te gelijk met hetgeen zij daartoe te koste leggen en de daaruit te verwachten voordeelen, dan erkent men al spoedig hoe gering daarin het deel van het Catholicismus is!

Wij duiden voornamelijk op dit feit, wijl het

van het grootst gewicht is; wyl het ons bewijst dat de oogenblikken kostbaar zijn; ons de gevaren doet zien en de onberekenbare verliezen waaraan de Christelijke Godsdienst zal blootgesteld zijn, indien de Katholieken zich niet haasten de steeds aangroeiende en ik zou haast zeggen zegevierende macht der Schismatieken het hoofd te bieden.

In dezen hachelijken toestand vinden wij toch nog eene vertroosting te kunnen aanmerken dat de Missiën van het H. Land verre zijn van onvruchtbaar te zijn in geestelijke voordeelen. Nog maar weinig tijd geleden hebben zich twintig huisgezinnen, twee en negentig personen, in het vaderland van S. Jacobus en S. Johannes, tot den Catholieken Godsdienst bekeerd, betuigende tevens door geene andere reden bewogen te zijn, dan door de zucht om de zaligheid hunner zielen te verzekeren.

Wij eindigen dit Verslag met aan al onze wel-doeners onze levendige dankbetuigingen aan te bieden en hun te herinneren dat zij hunne liefdadigheid aan de door het bloed des Verlossers geheiligde plaatsen bewezen hebben. Eene dankbare hulde zij vooral toegebracht aan de Hoog Eerw. Aartsbisschoppen en Bisschoppen van België en Nederland, en dit inzonderheid van wege de *H. Custodie* van Jerusalem, om hun liefde-

vollen ijver in de aanbeveling en inzameling der geldelijke bijdragen. Onophoudelijk aan de gewelddadige afpersingen der Turken, aan de begerlijkheid der Schismatieken blootgesteld, verwacht die *H. Custodie* van ons alleen dien bijstand welken zij noodig heeft om voor den Katholieken eerdienst die H. Plaatsen te bewaren, de wieg en bakermat van het Christendom, geheiligd door de geboorte, het leven en den dood van onzen Heer Jesus Christus.

Gent, 1 Maart 1869.

FR. ANTONIUS COUSAERT,

Francischaan Recollect

Kommissaris Generaal van het H. Land.

needs of genome

